

ЗВЕРНЕННЯ V КОНГРЕСУ СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ-ЛЕМКІВСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ДО ПРЕЗИДЕНТА, ВЕРХОВНОЇ РАДИ ТА УРЯДУ УКРАЇНИ

Ми, які зібралися 12 травня 2012 р. у Горлицях на V Конгресі Світової федерації українських-лемківських об'єднань, що об'єднує лемків різних поколінь, віросповідань та поглядів з території Польщі, України, Словаччини, а також лемківську діаспору у Канаді, США, Сербії та Хорватії, звертаємось до найвищих органів влади України, щоб питання засудження Сеймом Республіки Польща акції "Вісла" та ліквідації її трагічних наслідків, піднімалося під час міждержавних зустрічей між українською та польською стороною.

V Конгрес проходить у 65-і роковини трагічних для нас депортацій, які розсіяли наше суспільство по чужих землях. Цим було розірвано його компактне проживання, ми втратили своє приватне та громадське майно, а також безповоротно - духовне та матеріальне культурне надбання. Слід зауважити, що ще до початку проведення депортації 1947 року Польський Комітет Національного Визволення та Уряд УРСР 09 вересня 1944 р. підписали договір про обмін населенням, згідно з яким українці мали б "добровільно" виїхати на схід, натомість поляки зі сходу повернутись до Польщі. Декларована добровільність виявилась фікцією, тому що з території Польщі примусово було депортовано 482 тис. українців, у тому числі 70 тис. етнічних лемків. Договір про так званий обмін було підписано для того, щоб ще до початку Конференції в Ялті Радянська Росія могла підтвердити нові кордони Польщі.

Таким чином наше населення було піддано асиміляції, яка у майбутньому мала призвести до повного зникнення цієї етнографічної групи. Безперечно найбільш трагічною складовою акції "Вісла" були планові масові переселення та повне розселення населення, а також арешти і ув'язнення без винесення вироку, в понімецькому концтаборі в Явожні, 3873 представників нашої інтелігенції: вчителів, юристів, священників, лікарів, з яких 161 замучено до смерті.

Попри 50-ліття та 60-ліття акції "Вісла" по сьогоднішній день не було проведено повної політичної та юридичної оцінки тодішніх рішень та подій. Сенат Республіки Польща Ухвалою від 3 серпня 1990 р. засудив депортацію, також Президент РП в 1997 р. засудив трагічні події того часу.

Останнім часом лунають заклики, які ставлять під сумнів трагізм та драматичність акції "Вісла", а також розмір матеріальних втрат депортованих осіб. Інститут Національної Пам'яті не стверджує нелегітимності акції "Вісла". Невирішеною проблемою залишається питання ліквідації культурних, матеріальних, суспільних, а також політичних наслідків насильницьких переселень.

Понад двадцятиліття демократичного ладу в Польщі не вистачило для однозначного та повного засудження діянь владного апарату тоталітарної системи. Тому ми, зібрані на V Конгресі СФУЛО, звертаємось до Сейму Республіки Польща прийняти: - Ухвалу про засудження авторів та виконавців обох етапів депортації, тобто в 1944-46 рр. і у 1947 р. акцією "Вісла", - ухвалити Закон про реприватизацію, а також - підготувати Програму ліквідації наслідків акції "Вісла" Польським Урядом, пропорційно до масштабу раніше застосованих репресій, які по сьогоднішній день зумовлюють становище нашої історичної меншини в Польщі.